

Upptäck Historia Arbetsboken

Bearbetad text och bild
Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-47-12302-5

SPSM-verksnummer: 41288

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer 010-473 57 11.

Trevlig läsning!

Innehåll

E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	1
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	3
Sidspecifika förändringar	5
Pedagogiska tips	6
Bildbeskrivningar	8

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i en webbläsare. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrigt hår. När de säger något står det Grön säger eller Svart säger, innan texten.

Det finns inga svällpappersbilder.

I boken finns det många bildbeskrivningar. Vissa är korta. Vid behov kommer din lärare muntligen komplettera beskrivningarna.

E-bok i Textview-format

En e-bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som till exempel fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrigt hår. När de säger något står det Grön säger eller Svart säger, innan texten.

Det finns inga svällpappersbilder.

I boken finns det många bildbeskrivningar. Vissa är korta. Vid behov kommer din lärare muntligen komplettera beskrivningarna.

Tryckt punktskrift

Punktskrift kan tryckas på två olika sätt. För de som är ovana punktskriftsläsare är punktskriften tryckt med dubbelt radavstånd. Det kallas för glesskrift. För de som är mer vana är punktskriften tryckt med enkelt radavstånd, så kallad tätskrift. Boken kan även tryckas enkelsidigt eller dubbelsidigt.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt bearbetad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Pdf:en finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner pdf:en som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Ett tips om du vill skriva ut den är att skriva ut flera miniatyrsidor på samma ark. Det går förstås också bra att läsa **Svartskriftskopia av punktskriftsboken** digitalt.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrigt hår. När de säger något står det Grön säger eller Svart säger, innan texten.

Det finns inga svällpappersbilder.

I boken finns det många bildbeskrivningar. Vissa är korta. Vid behov kommer din lärare muntligen komplettera beskrivningarna.

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt bearbetade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Baksidestext och bildförteckning utgår.
- Alla VERSALA ord i rubriker är ändrade till gemena, med undantag för stor bokstav på egennamn, förkortningar o.dyl.
- Kursiv- och fetstilsmarkering av ord eller hela meningar utgår.
- Alla bilder är inte beskrivna, men det finns ändå en hel del bildbeskrivningar med. Vissa bildtexter har sammanfogats med bildbeskrivningarna för att läsningen ska bli lättare för eleven. Det är svårt att få ut samma information ur en kortfattad beskrivning. Diskutera gärna bilderna och ge eleven mer information där det behövs.
- Inga svällpappersbilder finns till boken.
- **KARTOR.** Till sidan 30 behövs en landskapskarta över Sverige i svällpapper. Till sidan 61 kan man använda en taktill jordglob eller en världskarta i svällpapper. Till kartorna på sid 21, 45, 51, 56 och 59 behövs en arbetskarta över Norden i svällpapper.
Om ni inte har dessa kartor redan, kan de beställas på www.webbshop.spsm.se.
- Många kartor visar hur Norden ser ut vid olika tidpunkter. Visa motsvarande bild på en Nordenkarta där du markerar olika gränser eller vägar.
- Nytt kapitel börjar på ny sida.
- Många deluppgifter har numrerats med bokstäver, a) b) c) osv.
- Boken har två tecknade figurer, maskotar. Dessa är presenterade i texten Till läsaren. De finns med i boken där de kommenterar något i en pratbubbla.
- "Ringa in" är ändrat till "Markera". Där eleven uppmanas att "sätta kryss" är ändrat till "markera".
- Ordrutor är skrivna som vanlig brödtext. Orden är skrivna löpande med kommatecken emellan.
Ex. sid. 24 uppg. 27

27. Förklara hur människorna gjorde för att bli "vän" med gudarna. Använd följande begrepp: blot, kulthus, offer och asagudar.

- Många tabeller innehåller mycket text och är av utrymmesskäl omarbetade till vanlig brödtext. Eleven har då fått en mer förklarande uppgiftstext. Se mer under "**Svartskriftskopia av punktskriftsboken**". Där ser man hur alla tabeller är gjorda.
- I några uppgifter uppmanas eleven att skriva in begrepp i meningar med luckor. Där har luckorna numrerats.
Ex. sid. 11 uppg. 14
- Under istiden låg ett stort täcke med tjock ---(1) över Norden. När ---(2) blev varmare smälte isen bort ... osv.

Särskilt för tryckt punktskrift

- Dubbla blanksteg för flera ord som räknas upp efter varandra och saknar kommatecken. Ex. sid. 22 uppg. 23 b

Särskilt för Textview

- Dubbla blanksteg för flera ord som räknas upp efter varandra och saknar kommatecken. Ex. sid. 22 uppg. 23 b

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar, förutom de generella, som vi vill göra dig särskilt uppmärksam på. Det kan vara uppgifter som har utgått eller sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material. Det kan också handla om att återanvända uppgifter eller bilder från tidigare avsnitt.

2-3

Tabellen är skriven som brödtext:

Forntiden

- Hur kan vi veta något om vad som hände för 10 000 år sedan?

Tidsperiod ---

Mitt svar på den stora frågan ---

Så levde människorna ---

osv.

Se mer under "**Svartskriftskopia av punktskriftsboken**". Där ser man hur alla tabeller är gjorda.

10

Korsordet är ersatt med en numrerad lista. På sid. 64 finns ytterligare ett korsord som är anpassat på samma sätt.

Uppgiftstexten lyder:

13. Skriv det sökta ordet och testa om du kan några forntidsbegrepp. Du får det sökta ordets antal bokstäver inom parentes.

1. När man brukar jorden för att odla grödor sysslar man med ... (8)
2. Människa som dödar djur för att äta och använda djurets delar. (6)
3. Människor som bor kvar på samma plats året om. (7)
4. Människa som arbetade som slav. (4)

osv.

26

Runskrift - Futhark. Använd Svällpappersbilden till Grundboken sidan 47 och skriv några bokstäven/ord till eleven på ritmuff som eleven får tolka. T.ex. "min klass".

Uppgift 31: Eleven har fått i uppgift att skriva några ord med runor, med hjälp av svällpappersbilden.

B-uppgiften är struken.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här finns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Om boken innehåller återkommande figurer eller personer behöver eleven få en presentation av dessa.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Markera kapitlets styckeordlista i punktskriftsboken med gem eller liknande, så att det går snabbt att växla mellan text och ordlista.
- Praktiska hjälpmedel kan vara häftmassa eller vaxsnören för att markera saker.
- Var inte rädd för att klippa isär svällpappersbilder om det passar din elev bättre att arbeta med ett objekt i taget.
- Du kan också täcka delar av svällpappersarket med till exempel ett blankt papper om det är för många objekt på svällpappersarket.
- Eleven behöver förstås tillgång till grundutrustning såsom kartor och andra basbilder i svällpapper. Du hittar dessa i webbutiken.

- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de bearbetade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
 - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
 - <https://webbutiken.spsm.se/>
 - <https://www.spsm.se/stod-och-rad/sprak-och-kommunikation/punktskrift/>

Rita egna bilder

- Om du ritat bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.
- Ritmuff eller vanligt papper på en Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

1

Boken har två tecknade figurer, maskotar. Grön har stora ögon och Svart har burrtigt hår.

4

Fyra kartor över nuvarande Sverige, Norge, Finland och Danmark.

1. För 20 000 år sedan låg en tjock och tung inlandsis över hela Norden.
2. För 12 000 år sedan blev det varmare. Isen började smälta. Kartan visar att den smälta isen bildar havet Baltiska issjön.
3. För 8 000 år sedan fanns bara lite av isen kvar. Delar av det som idag är land låg under vatten. Kartan visar att havet som breder ut sig nu heter Ancylussjön.
4. För 4 000 år fanns inga stora isområden kvar. Delar av Sveriges kust låg fortfarande under vatten. Kartan visar Litorinahavet. Det är till stora delar likt nuvarande Östersjön men kusterna är mer täckta av vatten.

6

Två tecknade bilder.

1. En tillfällig boplats. Huset har formen av ett tält med gräs på taket. Golvet är lägre än marken runtomkring. En man och en kvinna lagar mat vid en öppen eld. Två personer samlar in sin fångst av fisk vid sina kanoter. Två barn och två hundar leker.
2. En boplats. Den ligger vid vattnet. Huset är avlångt med en ingång mitt på långsidan. Taket är klätt med vass och det kommer ut rök ur två små öppningar på var sin gavel upptill. Det finns inga fönster. Människor är ute kring huset och bär vatten och vaktar djuren. Runt odlingar finns staket eftersom djuren går lösa.

8

I en urgröpt ekstock ligger kläder från bronsåldern. De låg tillsammans med ett skelett av en 18-årig flicka i en gravhög vid Egtved i Danmark. Flickan bar en ylletröja, en kort kjol av snören och ett bälte med en stor rund platta av brons när hon begravdes.

8

En av många hällristningar som finns i området runt Tanum. Den föreställer en man ridande på en häst. Han håller i ett spjut och en fyrkantig sak, kanske en sköld. Hästar att rida på var något nytt under bronsåldern.

8

En sommarbild av en gravhög. Till vänster om högen finns ett litet rött hus och tre barn syns. Ett barn står längst uppe på kullen.

9

Solidus, ett romerskt mynt som hittats här i Norden. Ett mynt som blänker av guld. På myntet syns två människor som tillsammans håller ett kors. Några bokstäver syns runt kanten.

12

Teckning av en liten by som ligger intill en sjö/ett hav och ett vattendrag. Flera gårdar sammanbinds av små stigar. Det ryker ur skorstenarna. Intill varje gård finns en liten åker. Runt en av gårdarna finns det en mur. Ute på en udde finns cirka 8 kullar och bredvid dem en stensättning i form av en båt. Många båtar är ute på sjön.

14

Tecknad bild som visar vad man skickade med den döde i graven. I båten finns: en matta, skinn, matskålar med mat, bröd, en död hund, rep, träskrin. Utanför båten finns två döda hästar och två döda hundar.

15

Till vänster finns en bild av fyra män i grå och röda kläder som har svärd och en yxa.

15

Hjälten i filmen The Avengers har en svart klädnad och en svart mantel med röd kant. Han höjer sin hammare.

16

Tecknad bild som visar hur man bodde på vikingatiden. Alla människor runt gården är sysselsatta. Två män slår ner pålar i vattnet och fyller ut strandkanten med stora stenar. Några män har delat en trädstam på längden. En man plöjer en åker med hjälp av en ox. Barnen ser till getterna.

24

Tecknad bild av en pojke som går i skogen. Överallt finns levande varelser. Berget har ögon och näsa, två trädstammar är benen på ett troll, trädkronan har ögon och i träden finns små gröna varelser med tofs och vingar.

25

Del av en bildsten. Oden med sitt spjut är avbildad i stenen.

25

Tecknad bild på Oden som bär en lång blå kappa. Han har spetsig hatt med vitt brätte. Han har långt, vitt skägg och på hans axlar sitter två korpar. I handen håller han ett spjut som är lika långt som han själv är.

25

En sida från en almanacka visar onsdag 24 december Eva.

25

Vid en busshållplats finns en skylt där det står SL, Odenplan, 2 4 72.

27

Tecknad bild. En kristen munk klädd i lång grå dräkt talar med en hövding klädd i röd tunika och blå mantel.

Hövdingen säger: Är det sant att alla som tror på den kristna Guden får komma till paradiset efter döden, till och med kvinnor och barn?

Munken svarar: Absolut! Jag kan världsspråket latin. Om du blir kristen kan jag hjälpa dig att få kontakt med kungar och mäktiga män i de kristna rikena i Europa. Bakom männen står stora folkskaror.

30

Karta som visar dagens Sverige och rikena i början av medeltiden: Hälsingland, Dalarna, Uppland, Åland, Värmland, Västmanland, Dalsland, Närke, Svealand, Östergötland, Västergötland, Småland, Öland och Gotland.

32

Järnåldern. Långhus där taket på huset är av näver. Där taket slutar är ytterligare ett litet tak byggt som stöttas med en rad av pålar. Det blir som ett uterum.

32

Medeltiden. Ett lågt knuttimrat hus med ett par decimeter långt gräs på taket. Vid husknuten ligger stockarna omlott.

35

Tecknad skiss som visar pilar som går runt i en cirkel. Från "mer åkermark" går en pil till "mer mat". Från "mer mat" går en pil till "fler människor". Därefter går en pil till "mer åkermark" igen.

37

Tecknad skiss som visar fyra nivåer, uppifrån ner:

1. Påven i Rom
2. Ärkebiskop
3. Biskop, ett stift
4. Präst, socken

37

En äggkartong med tio ägg. Ett ägg är markerat.

45

Karta över Magnus Erikssons tre riken.

Sverige-Finland med indelning i landskap: Ångermanland, Medelpad, Hälsingland, Gästrikland, Dalarna, Uppland, Västmanland, Värmland, Södermanland, Närke, Dal, Östergötland, Västergötland, Småland, Gotland, Öland, Österbotten, Satakunta, Tavastland, Karelen, Finland, Nyland, Åland.

Landskap som tillfälligt hört till Sverige: Halland, Blekinge, Skåne.

Norge med indelning i lagmansdömen: Hålogaland, Trondheim, Jämtland, Bergen, Oplandene, Oslo, Skiensyssel, Tunsberg, Stavanger, Agder, Viken.

50

Två bilder.

1. Solväderstavlan - målning. Mitt på Stockholmen ligger Storkyrkan. Bakom den finns slottet. Hela ön är tätt bebyggd av hus. Fyra torn utformade med tinnar och mellanrum står som skydd mot staden. Runt holmen syns stockar som liknar ett stängsel. Det finns flera obebodda öar runt Stockholmen och mycket skog.
2. Foto över Gamla stan i Stockholm. På ön finns många stora byggnader som står tätt ihop och i mitten står en kyrka med högt torn. Runt denna ö finns flera öar som är tätt bebyggda av hus. Det finns få träd. Vid hamnarna ligger stora båtar.

51

En karta från Magnus Erikssons tid, där området Sverige-Finland är markerat. Städerna Stockholm och Åbo är utsatta. Stockholm låg mitt i Sverige. Från Stockholm och rakt över Östersjön, förbi Åland, låg Åbo.

55

Fyra bilder.

1. Gammal och nött bild som visar en man som hänger med ett rep runt halsen. På båda sidor om honom finns en snirklig text i form av två ormar.
2. Två stenliknande vikter med en kedja emellan.
3. En person går nedanför en trappa i en smal passage mellan två höga hus av sten.
4. Tänkebok. En gammal uppslagen bok.

56

Karta som visar vilka handelsvaror som förekom i bl.a. städerna Novgorod, Riga, Danzig, Stockholm och Reval.

Republiken Novgorod (med staden Novgorod): Pälsverk, lädervaror, vax, honung.

Tyska orden, ligger vid nuvarande Baltikum (med städerna Reval, Riga och Danzig): Pälsvaror, bärnsten.

Sverige (med staden Stockholm): Pälsverk, hudar, beck, järn, koppar.

56

Myntliknande sigill från Hansan. Runt kanten finns en text och i mitten sitter två män i en båt.

58

Målning. Drottning Margareta har en lång klänning i röd sammet och en lång kappa av päls, med vida ärmar. På huvudet har hon ett tygstycke med tofsar vid sidan och en gyllene krona. Hon håller en spira i handen. Albrechts krona ligger på marken.

59

Karta över Kalmarunionen 1397-1523. Island, Norge, Danmark, delar av nuvarande Sverige och delar av nuvarande Finland är markerade på kartan.

63

Fem bilder.

1. Ett silverfat med bokstäver i kanten och ett inristat kors i mitten.
2. En medeltida spade av järn.
3. En stavkyrka. Den är kvadratisk formad och taket är byggt i sex nivåer.
4. Äldre uppslagen bibel med text och bild.
5. En takmålning som visar hur Guds sändebud Jona kastas ut i havet och slukas av en val.